

Márffy Ödön (1878-1959)

Fekvő akt, 1930

Olaj, vászon 66x81 cm

Jelezve jobbra fent: Márffy Ödön

Proveniencia:

• egykor Rónai Dénes fotográfus tulajdonában

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

A téma

Márffy Ödönnek, a Nyolcak tagjaként, első nagyszabású festményei aktábrázolásai voltak. (*Három grácia*, *Hármas akt* 1910 körül, *Aktos kompozíció* 1910 körül) Számára, a Nyolcak több művészevel együtt - elsősorban Cézanne fürdőzői nyomán - a konstruktív képépítés megfelelő eszköze a monumentalizált emberi test, ezen belül a női akt lett. A monumentálisan felfogott akt részben a Nyolcak művészetéhez kapcsolódó aktivisták (Kmetty, Nemes Lampérth, Uitz), majd a húszas években az új-klasszicisták (Patkó, Aba-Novák, Szőnyi) kompozícióiban kapott újra hangsúlyt. Márffy Ödön művészetében a húszas évekre megváltozott szerepe, elvont képkonstrukciós funkcióját elveszítette, képi motívummá alakult. Ugyanakkor korai 1913-ban festett *Fekvő aktjának* (MNG Festészeti osztály) már egyik legfőbb jellemzője az érzékisége, - amely a későbbiek során a mozdulatok, testtartások révén csak fokozódott.

A képzelet játéka

Az előtérben félig kicsavart tartásban heverő női aktot látunk, mely a művészettörténetéből jól ismert fekvő Vénuszok típusát eleveníti fel. A lábánál lévő kagyló formájú párna szintén utalhat Vénuszra, és egyúttal az érzékiség szimbóluma is. A háttérben található három női figurát különböző pozitúrákban festette meg Márffy. A háttér jól elkülönül az előtértől, a baloldali szürke keret és a hangsúlyos ágy szegélyének köszönhetően, illetve az előtér és a háttér között bizonyos távolságot teremt az alakok méretének léptékváltása. Ennek ellenére a háttér alakjai és a főalak közötti összefüggés meghatározása bizonytalan marad. Mintha a háttérben lévő fürdőző aktok születését, az őket részben körülfogó ecsetvonások létrehozása indokolta volna, melyek tulajdonképpen folytatásai a fekvő aktot kontúrozó artisztikus vonalnak. Tehát létrejöttüket sokkal inkább formai, mint tartalmi szempontok határozták meg. A *Fekvő akt* párdarabjának tekinthető az *Akt pamlagon* című olajfestmény. Az analógiát erősíti az ágy, a párna hasonlósága, illetve az akt fekvő helyzete. Jelentős különbség a háttér megoldásában van ez utóbbi kép esetében. Mintha ablak nyílna a külső világra. Egy téma kétféle megoldását nyújtja Márffy. Úgy tűnik, mindkét mű háttére a festő fantáziájának eredménye, melyet a *Fekvő akt* esetében saját tárházából kölcsönzött képi motívumokkal népesített be. A baloldali női akt például Márffy litográfiai sorozatából ismert fürdőző Zsuzsanna testtartását idézi fel. A lendületes kalligrafikus ecsetvonásokat, a ritmusosan hullámzó formákat Márffy páratlan kolorizmusa kíséri. A pamlag erőteljes lilásvörös színét a háttér szürke, narancs, sárga, kék színeivel egyensúlyozza. A *Fekvő akt* formáit mind az előtér, mind a háttér színeiből létrejövő reflexek adják ki, melyek szintén a képi egységet szolgálják. Az artisztikus ecsetvonásokból létre jött alakok, ornamensként együtt élnek a dekoratív díszítéssel.

A mecénás fotográfus

Rónai Dénes fotóművész, a festmény eredeti tulajdonosa mára, elfeledett alakja lett a hazai művészettörténet-írásnak. Pedig nevéhez fűződik az első hazai művészi báb-színház létrehozása, ahogyan Gulácsy az 1912-es kiállítását is az ő fotóműtermében rendezte. Feltételezhetően Márffy Ödönhöz is jó kapcsolat fűzte. Mindketten a Nyugat első nemzedékéhez kapcsolódtak, Rónai később a Nyugat Barátok Köre tagjaként a Nyugat íróiról 1931-ben portré fotósorozatot is készített. A Tamás Galéria kiállításain résztvevő művészként együtt szerepelt Márffyval a Galéria 1930-ban rendezett Önarckép kiállításán. Személyének köszönhetően még árnyaltabban bontakozik ki az az írókból, művészekből, mecénásokból álló kulturális közeg, melynek Márffy Ödön is tagja volt, és akik egyben közönségét is jelentették magas kultúrájú festészetének.

1930

Ezt a periódust joggal tekinthetjük Márffy egyik legfontosabb időszakának. Olyan főművek születtek ekkor, mint a *Csipkekendős nő* (MNG) vagy a *Fekvő Zdenka* (MNG). Ekkor festett női figurái magukba zárkózva egy színes világról álmodnak. És álmuk közben álmodja meg a őket a festő Márffy Ödön, ahogyan ezt tette képünk esetében is.

Márffy Ödön: *Akt pamlagon*

Kopócsy Anna